

ПРОТОКОЛ

София, 13.08.2013 г.

от Обществено обсъждане на Правила за управление на електроенергийната система

Днес, 13.08.2013 г. от 10:55 ч. в сградата на ДКЕВР се проведе обществено обсъждане, ръководено от Димитър Димитров – член на ДКЕВР.

На заседанието присъстваха членовете на Комисията Михаил Димитров, Еленко Божков, Илиян Б. Илиев, Милена Миланова, Емилия Савева – главен секретар, И. Александров – за директор дирекция "РК - електроенергетика и топлоенергетика", Хр. Коцева – за директор дирекция ИАРП, П. Друмев - за директор дирекция „Правна“ и експерти от ДКЕВР.

Отсъстваха председателят на ДКЕВР Анжела Тонева и Илиян Хр. Илиев – платен годишен отпуск.

С писмо на ДКЕВР с изх. № Е-03-17-91/05.08.2013 г. като заинтересовани лица бяха поканени **Министерство на икономиката и енергетиката, Министерство на регионалното развитие, Комисията по енергетика към народното събрание, Омбудсман на Република България, „НЕК” ЕАД, „ЕСО” ЕАД, „ЧЕЗ България” ЕАД, „ЕВН-България” ЕАД, „Енерго-Про България” ЕАД, „ЕРП-Златни пясъци” АД, Българската стопанска камара, Конфедерацията на работодателите и индустриалците в България, Българска федерация на индустриалните енергийни консуматори, Българска браншова камара на енергетиците, Гражданско движение „ДНЕС“, Национална федерация на енергетиците, Независима синдикална федерация на енергетиците в България, НСНЕ Екоенергия, Българско акционерно дружество „Гранитоид” АД, Съюз на производителите на екологична енергия-БГ, Българо-японска асоциация за вятърна и фотоволтаична енергия, Българска асоциация за вятърна енергия, Асоциация на производителите на екологична енергия, Обединен съюз за зелена енергия, „Сентрал Хидроелектрик Дьо Булгари” ЕООД, Институт за публично-частно партньорство, „Биогаз Север БГ” ООД, „Бул Еко Енергия” ООД, Българска хидроенергийна асоциация, РVВ Пауър България АД, Българска ветроенергийна асоциация, Българска соларна асоциация, Българска фотоволтаична асоциация, Обединен съюз за зелена енергия и Алианс за устойчиво развитие. На общественото обсъждане присъстваха:**

- г-н Милен Александров – главен експерт в МИЕ
- г-н Милан Миланов – „НЕК” ЕАД
- г-жа Маргарита Христова – „НЕК” ЕАД;
- г-н Венцислив Захов – ръководител отдел в „ЕСО” ЕАД
- г-н Огнян Нечев - заместник-ръководител Регулация „ЧЕЗ България” ЕАД
- г-н Гочо Чемширов - „ЕВН-България” ЕАД
- г-н Пламен Стефанов - „Енерго-Про България” ЕАД
- г-н Добрин Митев – експерт в Българската стопанска камара
- г-н Пламен Дилков – съпредседател на Асоциация на производителите на екологична енергия и РVВ Пауър България АД

- г-н Атанас Стоилов - Обединен съюз за зелена енергия
- г-н Красимир Влъчков - „Бул Еко Енергия” ООД
- г-жа Малинка Николова – член на УС на Българска соларна асоциация
- г-н Никола Газдов - Българска фотоволтаична асоциация

Министерство на регионалното развитие, Комисията по енергетика към народното събрание, Омбудсман на Република България, „ЕРП-Златни пясъци” АД Конфедерацията на работодателите и индустриалците в България, Българска федерация на индустриалните енергийни консуматори, Българска браншова камара на енергетиците, Гражданско движение „ДНЕС“, Национална федерация на енергетиците, Независима синдикална федерация на енергетиците в България, НСНЕ Екоенергия, Българско акционерно дружество „Гранитоид” АД, Съюз на производителите на екологична енергия-БГ, Българо-японска асоциация за вятърна и фотоволтаична енергия, Българска асоциация за вятърна енергия, „Сентрал Хидроелектрик Дьо Булгари” ЕООД, Институт за публично–частно партньорство, „Биогаз Север БГ” ООД, Българска хидроенергийна асоциация, Българска ветроенергийна асоциация, Обединен съюз за зелена енергия, Алианс за устойчиво развитие не изпращат свои представители.

На общественото обсъждане присъстват:

- г-жа Даниела Стоичкова – председател на Българска асоциация за устойчива енергия
- г-н Костадин Шкретов – технически мениджър на Стом Грийн Енепджи АД
- г-н Милиян Арсов – финансов мениджър на Грийн Глобул Сити
- г-н Кирил Денев – изпълнителен директор на Кей Енд Ес Енерджи АД
- г-н Богомил Николов - Българска национална асоциация Активни потребители

Общественото обсъждане се отразяваше от представители на средствата за масова информация.

На интернет страницата на Комисията е публикуван проект на Правила за управление на електроенергийната система.

И. Близнашка – началник отдел "Лицензии и контрол" в дирекция "РК - електроенергетика и топлоенергетика":

Правила за управление на електроенергийната система се приемат съгласно взети предложения на енергийните предприятия. Сформирана беше работна група. В законоустановения срок дружествата представиха своите становища и предложения. С цел ускоряване на либерализацията на електроенергийния пазар, следвайки новото европейско законодателство, спазвайки Третия либерализационен пакет, ДКЕВР следва да приеме новите Правила за управление на електроенергийната система, които в момента разглеждаме.

М. Александров – МИЕ:

Ще представим писмено становище, в което ще опишем нашето мнение.

М. Миланов – „НЕК” ЕАД:

В периода март-юли се проведе няколко работни срещи, на които нашите предложения бяха разгледани и в голяма част приети. Продължава да ни безпокои чл. 95, ал.1, който е дискриминативен по отношение на някои от участниците производители. В него се казва, че първично, вторично и третично регулиране студен резерв се заплащат само на термични централи, а ВЕЦ от системно значение се компенсират чрез цената на произведената електрическа енергия. Не можем да приемем този текст. Правилата са чисто технически и следва да третират само технически взаимоотношения. Търговските взаимоотношения се третират в Правилата за търговия с електрическа енергия. Същото се

отнася и за чл.100, ал.6 за регулиране на напрежението. Казва се, че: „Участието в регулиране на напрежението не се заплаща. Допуска се заплащане за автоматичното регулиране на напрежението на шини високо напрежение с ГУВ в термични електроцентрали, със заварени от оператора на електропреносната мрежа дългосрочни договори”.

М. Христова – „НЕК” ЕАД:

Ще внесем становище допълнително, в което ще предложим тази част, която е свързана в чл. 95 с дискриминация на ВЕЦ-овете, да отпадне. По време на дискусиите и с колегите от ДКЕВР, и с колегите от „ЕСО” ЕАД, сме разговаряли на тази тема. Това, че чл. 95 остана в този си вид, в който е предложен в момента, просто е учудващо, предвид това че стремежът на всички нас е либерализирането на пазара и да отделим услугите от цената на електрическата енергия.

В. Захов – „ЕСО” ЕАД:

В общи линии сме съгласни с предложените текстове. Ще представим становище в законния срок. Само ще обърна внимание, че когато става въпрос за допълнителни услуги, трябва да се има предвид дали за допълнителните услуги се хаби първичен ресурс, който струва пари, или това е някаква софтуерна функция. Второто нещо, което трябва да си припомним при определяне на цена за достъп на „ЕСО” ЕАД, е дали сте взели предвид плащането на допълнителни услуги за централи, ВЕЦ-ове на „НЕК” ЕАД.

О. Нечев - „ЧЕЗ България” ЕАД:

Предложеният за обсъждане документ принципно го подкрепяме като цялостен документ, но в глава Пета, касаеща планирането на енергийната система, допълнително трябва да прецизираме информацията, която се подава към енергийния оператор. Разбираме необходимостта цялата информация във връзка с планирането да се съсредоточи на едно място, но би трябвало да се обърне внимание, че крайният снабдител е вече снабдител единствено на защитени потребители. Може би нашето желание в текстовете, които ще представим, е информацията да се събира и от другите участници на пазара, каквито са търговците и координаторите на балансиращите групи. Това са текстове от чл. 68 до чл. 77. Това са нашите предложения, които ще ви представим писмено.

Г. Чемширов - „ЕВН-България” ЕАД:

Ще представим писмено предложение. Според нас тези Правила засягат основно „НЕК” ЕАД и „ЕСО” ЕАД, дори по-скоро „ЕСО” ЕАД. От тази гледна точка има няколко текстове, които са влезли и за разпределителната мрежа, а има отделни правила за разпределителната мрежа. Нашето предложение ще бъде тематиките да бъдат разделени по-правилно в двата вида Правила.

Пл. Стефанов - „Енерго-Про България” ЕАД:

Ние също ще внесем писмено становище.

Д. Митев – Българската стопанска камара:

В законоустановения срок ще получите писмени бележки.

Пл. Дилков – Асоциация на производителите на екологична енергия и РVВ Пауър България АД:

Ще внесем писмено становище.

Н. Газдов - Българска фотоволтаична асоциация:

Ще внесем писмено становище.

Д. Стоичкова – Българска асоциация за устойчива енергия:

Ще представим нашето писмено становище в срок. С три-четири члена от Правилата според нас се нарушава Директива 28, която е специално за диспечирането, в която е разписано кога, в каква степен приоритет се дава на отделните видове производители. Считаме, че чрез направената подредба в Правилата се нарушава приоритетното диспечирание на ВЕИ за сметка на непозволено диспечирание по същата тази Директива.

К. Шкретов – Сторм Грийн Енепджи АД:

Имаме притеснения по чл. 43, ал.4, т.15, която гласи: „ВЕИ трябва да допускат краткотрайни понижени и повишени стойности на напрежението, без да се отделят от електрическата мрежа, както следва: понижение на напрежението под 50 % за време до 0,7 сек и повишение на напрежението над 120 % за време до 0,7 сек”. Според нас предлаганото от ДКЕВР времетраене 0,7 сек е несамо противоположно за производителите, тъй като това може да доведе до значителни материални щети в централите. Това е в противоречие и с основната цел на предлаганата мярка, която е адекватно изключване на ВЕИ от електроенергийната система. В чл. 126 от Правилата за управление този период е определен 0,2 сек. Там са взети предвид всички технологични особености на ВЕИ. В този ред на мисли не става ясно защо ДКЕВР прилага двоен стандарт в един и същ документ. Трябва да се има предвид, че наличието на такива понижени или повишени стойности на напрежението, резултат е нарушено качество на услугата, която се предлага от оператора. В случая компенсирателното ѝ се търси за сметка на ВЕИ, което прави това незаконосъобразно и противоречащо на изискванията на Директива 72 на ЕС. Ако се приемат такива промени и такива настройки бъдат направени в защитите на централите на ВЕИ, това може да доведе до сериозни повреди в оборудването, в спомагателните системи на централата и различни компоненти на всички съоръжения. По стандарт БДС 50-160 за качеството на електрическата енергия като нормални отклонения са приети напрежението от +/- 10%. Повечето производители разработват оборудването на тази база. При наличие на такава промяна могат да настъпят големи повреди, както и опасност за човешки живот в съответните електроцентрали. Това ще бъде внесено като писмено становище в срок.

М. Арсов – Грийн Глобул Сити:

Знаете колко е наболял въпросът с оръзването на ВЕИ производителите. Всичко това става под знака на това, колко лоши са ВЕИ и колко опасни са за стабилността на електроенергийната система. Нашите конкретни предложения са в чл.43, ал.4, т.14. След думите: „операторът на преносната мрежа има право да ограничава генерацията на ВЕИ” да се добави „по райони и видове”. Както по-нататък в изречението – при спазване на приоритетите по чл.145, ал.3. Защо според нас трябва да се добави този текст? Считаме, че имайки предвид, че тази мярка иска да запази сигурността на енергийната система при критичен баланс, при значително намаляване на потреблението. Според нас трябва да се отчете вида на ВЕИ и мястото, защото ВЕИ не представляват според нас заплахата за системата, особено онези, които имат техническа възможност за акумулиране на първичния енергоизточник. Считаме, че именно такива ВЕИ създават относителна стабилност в енергийната система. Когато енергийният оператор реши да се възползва от правото си да ограничи генерацията от ВЕИ, трябва да бъде отчетен вида на съответното ВЕИ. Има технологични разлики, които трябва да се вземат предвид, когато се ограничават съответните ВЕИ. Защо е важно да се спомене и районите? Защото потреблението на електрическа енергия има териториален характер. Ако не се отчете мястото на съответната производствена мощност, означава, че ние ще влезем в пряк конфликт с усилията на държавата, ще се наруши основното правило на децентрализирано електроснабдяване. Това води до повишаване на разходите за пренос и разпределение. Всички тези разходи в крайна сметка ги плащат потребителите. В предложението ни за чл. 43 направихме препратка към чл. 145, ал.3. Имаме и конкретно предложение в този член. Ал.2, т.1 бихме искали да бъде променена по следния начин: „Електропроизводствените блокове, предоставящи допълнителни услуги, и ВЕИ, разполагащи с техническа възможност за акумулиране на първичния енергиен ресурс”. В този член се дава възможност още веднъж да се подредят по приоритетност онези енергийни

електропроизводствени мощности, които са по вид ВЕИ, използващ първичен енергиен източник, който може да бъде акумулиран в продължение на времето, когато енергийният обект не работи. Нашите мотиви. Съгласно чл.15 от Директива 2009/72 Европейският парламент ясно дава на държавите членки изискването, че при диспечерирането на такива системи системният оператор трябва да действа в съответствие с чл.16 на една друга Директива 2009/28. В тази друга Директива изрично и много ясно европейският законодател е казал, че диспечерите присъединяват и гарантират при диспечериращи инсталация оператори и на преносни системи, дават приоритет на тези инсталации, които използват ВЕИ. Правейки тази редакция в чл. 145, още веднъж ще се гарантира това, че ВЕИ-та няма да бъдат изключвани на общ принцип, а ще се гарантира тяхната приоритетност съгласно европейските правила, които ние като държава членка сме длъжни да съблюдаваме. Всичко останало би било пряко нарушение на европейското законодателство и може да доведе до формирането на нерегламентирани и неконкурентни пазарни условия за сметка на това, че се диспечерират други производства за сметка на ВЕИ-та. Затова считаме, че този чл. 145 трябва да бъде променен по начина, по който ние предлагаме. Всичко това с конкретните мотиви, които са много ясно и точно цитирани, ще внесем в 14-дневен срок.

К. Денев – Кей Енд Ес Енерджи АД:

Ще внесем писмено становище.

Б. Николов - Българска национална асоциация Активни потребители:

Ще внесем писмено становище.

Е. Божков – член на ДКЕВР:

Благодаря на колегата за изказването. Намирам за много съществени бележките, както за технологиите на различните ВЕИ по отношение на тяхното диспечериране, така също и по отношение на географското им разположение. Обръщам внимание на колегите да имат предвид тези бележки.

Що се отнася до изказването на колегата, свързано с пропадането или повишаването на напрежението при ВЕИ и неговата продължителност. Имаме късмет, че тук е режимчикът на „ЕСО” ЕАД. Бих чул с удоволствие негов коментар върху това, свързано ли е с участието ни в тези ограничения с участието ни в Европейската енергийна система.

Към колегите от „НЕК” ЕАД по отношение на студения резерв за ВЕЦ-овете, които са собственост на „НЕК” ЕАД и част от енергийната система. Колкото и да не ви се иска, една промяна и участие в студения резерв на тези централи трябва да се обвърже с ценообразуването на тяхната енергия неминуемо, защото това означава, че този студен резерв трябва да се смята по този начин. Компенсирането чрез цените на изкупуването на енергия от тези централи до голяма степен компенсира тази възможност, че не са включени в студения резерв. Що се отнася до регулирането на напрежението и заплащането му, тук също диспечерите от „ЕСО” ЕАД би трябвало да вземат отношение, за да кажат дали не трябва да се плаща на тях, защото диспечерът иска напрежението в определени възли на електроенергийната система по един или друг начин. Това е задължение на производителя, свързано с качеството на електрическата енергия, която предоставя.

В. Захов – „ЕСО” ЕАД:

Ще започна от ВЕЦ-овете на „НЕК” ЕАД. Те имат претенции да се плаща първично и вторично регулиране. Доколкото разбрах техния въпрос не беше за студен резерв. Първично и вторично регулиране „ЕСО” ЕАД заплаща на централи, които преминавайки в този режим, се предизвиква допълнително изхабяване на гориво, т.е. влошаване к.п.д на централите. Давам пример с термичните централи, където активирането на първичното регулиране променя значително начина на работа на централата, което касае топлинния регулатор и регулатора на котела, при което к.п.д на централата се влошава, централата хаби повече въглища и плащайки първичното регулиране на централата, „ЕСО” ЕАД компенсира тези въглищата, които се изхабяват в повече. При водноелектрическите централи това не е така, тъй като това

е софтуерна функция в топлинния регулатор. Там няма регулатор на котела. Турбинният регулатор определя количеството вода, което минава през централата. Първичното регулиране е една софтуерна функция, която веднъж направена, тя работи и в зависимост от честотата ще променя заданието по активна мощност на турбината. Има вероятност да се хаби повече вода, има вероятност да се хаби по-малко вода. Не трябва да се прави никакъв аналог между едното първично регулиране и другото първично регулиране. Друго важно е, че мъртвата зона, с която работят топлинните централи. Активиране на първично регулиране се налага практически от порядъка веднъж-два пъти годишно, тъй като честотата е стабилна. Същото се отнася и за вторичното регулиране. Няма смисъл да ви разказвам за управляващите системи, за обмяна на информация между ЦДУ и централите. Принципът е – когато хабим повече въглища за тези услуги, редно е да заплащаме разликата за тях. При ВЕЦ-овете не е така. За ВЕИ-та тук колегите се притесняват, че когато стане по дадена линия късо съединение и напрежението пропадне, че може да им се повреди оборудването. Нашите изисквания в сравнение с европейските са много либерални. Останалите оператори дават далеч по-тежки режими, включително издържане за определено време на слизване на напрежението до 0, което за ВЕИ означава, че трябва да сложат съответната апаратура, за да могат да изнасят мощността за времето на късо съединение. Късо съединение става по всички мрежи по света и то не е пряко свързано с това, как системният оператор управлява мрежата. В момента се прави един мрежови кодекс от ЕК. В него има изисквания към производителите, които ще влязат догодина, и там положението за ВЕИ става изключително тежко, защото европейците приравняват ВЕИ с конвенционалните централи. Това означава, че там всички производители ще бъдат разделени на четири групи А, В, С, D, в зависимост от мощността и напрежението, с които са присъединени. Това, което ще дойде от Европа, е далеч по-страшно като изискване, от нашите изисквания, които са съвсем либерални. В договорите за присъединяване, които сме правили с производителите на ВЕИ, които са присъединени към мрежата на високо напрежение, тези изисквания се покриват. Това, от което се притеснява колегата, е много леко като искане. Догодина ще бъде много по-тежко.

М. Христова – „НЕК” ЕАД:

Бих искала да направя една малка корекция по отношение на терминологията. Тъй като г-н Божков говори за студен резерв, а колегата г-н Захов говори за участие в първично и вторично регулиране, а претенциите на „НЕК” ЕАД по отношение на текстовете в чл. 95 са по отношение на разполагаемост за първично, вторично и третично регулиране. Съдържанието е различно и само за информация на присъстващите ще прочета една статистика, която е от миналата година. В годишен период резервът, който се предоставя от „НЕК” ЕАД, е в рамките от 500 до 1000 МВт. Това са факти, които е трудно да бъдат игнорирани, затова настояваме Правилата за управление да бъдат технически правила и да не третират плащания по отношение на услуги или електрическа енергия.

Д. Стоичкова – Българска асоциация за устойчива енергия:

По отношение на изказването на колегата от „ЕСО” ЕАД. Той много добре каза, че това касае преносната мрежа. За съжаление чл. 43 говори както за присъединени ВЕИ към преносна, така и към разпределителна мрежа. В определени точки от този член, от тази алинея се прави изключение и се посочва, че някои от изискванията са специално по отношение на ВЕИ, които са присъединени към преносната мрежа. Може би е добре тук при тези технически параметри за спад на напрежението под и над 50% и задържане на статуквото до 0,7 сек да бъде посочено, че става дума за присъединените ВЕИ към преносната мрежа, но не и към разпределителната.

М. Димитров – член на ДКЕВР:

Нека да не превръщаме обсъждането в технически съвет, още повече да не се казват неща, които не са ни съвсем ясни. Към колегите от ВЕИ сектора, да не забравяме, че електроенергийната система в страната ни в момента работи в много особени условия. Условия, в които задължително изкупуваната енергия, в т.ч. от ВЕИ, която за голямо

съжаление за голяма част от ВЕИ сектора е недиспечуруема. За да се осигурява управляемостта на системата и оттам нейната сигурност, за съжаление без никакви по-чести изключения (до средно европейските), няма да може да се мине. Този горчив залък година и повече ще трябва да го преглъщаме.

Н. Газдов - Българска фотоволтаична асоциация:

Аз действително апелирам и към „ЕСО” ЕАД, и към ДКЕВР, и всички държавни институции да не се спекулира с това, че има технически пречки пред управлението на системата. Доколкото има такива, те със сигурност не се дължат на електроенергията от ВЕИ. Апелирам към „ЕСО” ЕАД да не четат наличните български и европейски нормативни документи като дявола евангелието. И с г-н Захов, и с други колеги от „ЕСО” ЕАД сме обсъждали много пъти тази тема. Приоритетно диспечирание означава, че приоритетно се диспечира тази енергия, не че приоритетно се изключва. Това, което предстои да дойде от Европа, нека го изчакаме да дойде. Дотогава да спазваме съществуващата нормативна уредба. Ако има нужда, сигурен съм диспечерите от „ЕСО” ЕАД ще ограничат всяка една генерираща мощност, която предизвиква някаква опасност за системата. Дали тя е от ВЕИ или от някаква конвенционална мощност, няма значение. Стига да се запази сигурността на системата. Въпросът е това да се случва единствено обосновано и в рамките на закона, а не по дискриминационен начин или нарушаващ българското и европейското законодателство. Винаги сме пледирали за коректно отношение, а не да се обвиняват определени производители, че са вредни за системата, защото имат дългосрочни договори. Ние искаме точно обратното, да има децентрализирано производство и смятаме, че това стабилизира системата.

След като установи, че няма други изказвания, председателстващият благодари още веднъж на присъстващите и закри в 11:20 ч. общественото обсъждане, като напомни за 14-дневния срок, в който могат да се представят в Комисията предложения по проекта на Правила за управление на електроенергийната система.

Приложения:

1. Писмо покана на ДКЕВР с изх. № Е-03-17-91/05.08.2013 г.
2. Пълен запис на общественото обсъждане на цифров носител.

ЧЛЕНОВЕ НА ДКЕВР:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: отсъства

1.....отсъства.....
(Ил.Хр.Илиев)

(А.Тонева)

2.
(М.Димитров)

3.
(Е.Божков)

4.
(Д.Димитров)

ГЛАВЕН СЕКРЕТАР:

(Е.Савева)

5.
(М.Миланова)

6.
(Ил.Б. Илиев)